

U #4

Välisvaatleja

- 3 Kes on urbanist? –Andres Lõo

Eesti urbanistika

Jätkame linnateemadega haakuvate erialade tutvustamist. Seekord fookuses Eesti Maaülikooli maastikuarhitektuuriõpe ja rahvusvaheline magistriprogramm POLIS.

- 4 Maastikuarhitektuuriõppest –Anna-Liisa Unt
4 On POLIS –Robert Ruggiero

Lubage tutvustada

Selles rubriigis pöörame tähelepanu uutele huvitavatele linnadega seotud ettevõtmistele Eestis. Viimasel ajal on siit-sealt kõlanud abstraktne tähe- ja numbrikombinatsioon B210, mille taga on interdistsiplinaarsete huvidega ja rohkem või vähem arhitektuuriga seotud seltskond, kelle portfoolio sisaldab projekte planeeringutest linnaruumi sekkumiste ja kriitiliste artikliteni (www.b210.ee). Aga las nad tutvustavad ennast ise!

- 5 b210 –b210

- 7 **U-sõnaus jätkub!** –vahetulemused

Väliskorrespondendi veerg

- 8 Suurlinna (vaimu)tuled –Tauri Tuvikene

Üritused

- 9 Toimunud ja tulemas
11 Juhuslik urbanism –Keiti Kljavin
12 Planeerimishariduse konverents –Teele Pehk
13 Koos kujundame linna –Kärt Pill

- 13 **Uut lugemist**

- 16 **Linnafoto** –Maroš Krivý

KES ON URBANIST?

Andres Lõo, muusik ja kunstnik

Kas ideaalne linn peaks olema ümmargune? Kas peaks olema spiraalikujuline või jooned sees nagu New Yorgis, Helsingis ja Peterburis? Kas ideaalne linn peaks kasvama hoopis omasoodu nagu Tallinn või Kinshasa? Või peaks ideaalne linn olema isegi transparentsem kui Brüsseli hämarate magamistubadega klaasmetallist urbankärjed – "õhust arhitektuur", millest unistas Yves Klein? On meil üldse tarvis ideaalset linna?

Mulle näib, et inimene tegeleb liialt ideaalidega. Need mürgitavad meie meeli ja sunnivad ihalema liigsuure hinnaga. Kuid ärge mõistke mind valesti, ma ei võitle globaliseerumise ja nende teiste *teen angst issue*'de vastu. Ma ei võitle üldse millegi vastu. Kui, siis millegi poolt. Olen linnainimene, linnas sündinud ja armastan linna.

23. mail 2007 kirjutati lehes, et "täna seisuga on planeet Maal linnaelanikke 3 303 992 253 ja maal 3 303 866 404". See tähendab seda, et nüüd otsustatakse kõige maailmas toimuva üle juba ainuüksi numbrilise ülekaalu tõttu – linnainimese vajaduste järgi. Kui maal elaksid ainult naised ja linnades mehed, siis oleksid kõrgused ja kuhjamise loogika kohe eriti selgelt meeste pärusmaa. Õnneks see ei ole nii, kuid võib siiski öelda, et suurem osa kaasaegseid inimesi on vähem või rohkem urbanistid. Päritolu tõttu.

Kuuekümnendatel toimus palju igasuguseid revolutsioone. Teiste hulgas üüratu loodusläheduse ja sõjavastasuse kampaania; pisut naturistlik, ent humanistlik ja anti-urbanistlik megaliikumine, millele leidub kindlasti veel mitmeid omadussõnu. Lühidalt – hipiliikumine. Kuigi moodsa linna üle viskas elegantset nalja ka pigem "vana maailma laps" Jaques Tati ja arvatavasti mõnigi teine mittehipi, püüdsid lillelapsed muuta maailma läbi budistliku mittetegemise ja minnalaskmise printsipi. Midagi sellest mugavusest on endiselt meie linnades alles. Rustikaalse mullahõngu, isikliku lillepeenra ja kaitseingli järele õhkavad miljonid linnahipid üle maailma. Nad kuuluvad kõikidesse sootsiumi klassidesse ja neile on pealtnäha raske näppu peale panna, aga neid on tunda. Linnahipi hipitab mõistlikult ja targu. Salamahti on ta üle võtnud urbanisti koha. Punkarid on rohelised, *techno youth* on lilleline, pankurid on zen-kapitalistid ja põllumehed sõidavad Lamborghinidega. Käes on *city hippie*'de ehk *cippie*'de aeg. ***It's Cippie Time.***

MAASTIKU- ARHITEKTUURI ÕPPEST

Anna-Liisa Unt, EMÜ maastikuarhitektuuri osakonna lektor ja doktorant

Maaülikooli maastikuarhitektuuri bakalaureuse- ja magistritaseme õppekavad on Eestis kõige pikema ajaloo ja õpetamise kogemusega maastikuarhitektuuri õppekavad. Õppekavadel on haridus- ja teadusministeeriumi täisakrediteering ja Euroopa maastikuarhitektuuri föderatsiooni (EFLA) täistunnustus. Maastikuarhitekti kutse omandamiseks vajalik õpe kestab 3+2 aastat, mille käigus saadakse loodusteaduste bakalaureusekraad maastikuarhitektuuri erialal (õpe 3 aastat), tehnikateaduse magistrikraad maastikuarhitektuuri erialal (õpe 2 aastat).

Tervikuna hõlmab maastikuarhitektuuri eriala **laia spektrit** kompetentsivaldkondi ja erialaseid tegevusi, mis tuginevad nii loodus- kui ka sotsiaalteadustele, kaunilele kunstidele ja rakenduslikule kujundamisele, analüütilisele loovusele, nii teooriale kui ka praktikale ning mis käsitlevad eri mastaapides välisruumidega seotud küsimusi.

EMÜ maastikuarhitektuur vastutab paljude **erialaga seotud haruteemade** eest: ajaloolised ja kaasaegsed kultuurmaastikud ning asustuskeskkond (kultuuriseosed maastikus); arhitektuuri ja maastikuarhitektuuri ajalugu; maastikukujundus ja -esthetika; avalike väliruumide, tervendavate maastike (maastik ja tervis), välipuhkealade, tehnogeensete ja häiritud maastike kujundus; väliruumide universaalne disain (ligipääsetavus hoonetele ja välialadele); maastiku- ja visuaalse mõju hindamine (keskkonnamõjude hindamine); ruumiline planeerimine ning maastikuplaneerimine, -korraldus ja -hooldus.

Kuna U huviorbiidis on **linnateemad**, siis tootsin viimastel aastatel kaitstud magistritööde hulgast välja järgmised:

Jekaterina Balicka (2010)

Temporary Strategies for Open Spaces in a Baltic Way Berlin-Riga: comparing.transferring.developing;

Olga Dvortsova (2010)

Postindustrial Future in Estonia. Case Study of Krenholm's Sustainable Regeneration;

Antti Pääsukene (2009)

Tallinna Kalamaja kalmistupargi juhtumiuuring;
Mirko Traks (2009)

CHORA ja Raoul Bunschoten'i meetodikale tuginev Tartu linna ja Tartu ülikooli ruumisuhete analüüs.

Osakonda juhivad alles mõned aastad korraldajana maastikuarhitektuuri professor **Simon Bell**, tänu kellele on õppetöö kõrval suurem rõhk ka teadustöö arendusel. Mitmed doktorandid uurivad oma töös ka linnatemaatikas. Õppetööga seonduvalt on lisaks **inglisekeelse magistriõppe** avamisele üheks töösolevaks uuenduseks näiteks **praktikapõhiste magistritööde suund**. Sedasi oleks büroodes või omavalitsustes praktiliselt viibivatel magistrantidel võimalik kogu studiumit kokku võttev projektaine asendada parasjagu töös oleva (vajalikus mahus) projektiga ning arendada see teoreetilise baasi lisamisega oma magistritööks.

Eesti urbanistika

ON POLIS

Robert Ruggiero, POLIS student

My first taste of Tallinn and Polis, for that matter, was pure happenstance. I was participating in a workshop two years ago in Helsinki when Panu Lehtovuori gave the group a guided tour of the Alvar Aalto designed Helsinki University of Technology campus. It was summer, and my mind was in many places, I didn't fully understand who he was, but I was appreciative of his time. Two weeks later, with the advice of old friends and new ones, I'm off exploring Tallinn. It was a brief visit to a **fairytale land with smattering and brutalist concrete construction**. I bought some bottles of Vana Tallinn as gifts for my Canadian counterparts and bid goodbye to Estonia. I surely wasn't planning on returning anytime soon.

Fast forward to the present, and I'm overlooking the Old Town, sitting on the upper level of the Eesti Rahvusraamatukogu, or the National Library of Estonia for those whose Estonian is not up to snuff.

I have been enamoured with the idea behind Polis ever since I first heard of it. Admittedly, I didn't fully understand it either. Now, **after living and learning in four different cities** I often describe Polis as a "choose your own adventure novel" but perhaps that's giving away too much of my childhood. With so many different facets, cities and professors it is truly up to the student to steer his or her direction. The very structure of the programme is a strength to some participants and a weakness to others. The journey began by studying human geography and European studies in the capital of Europe, **Brussels**. Then we moved to **Tilburg**,

I Am a Monument, 2010. Maroš Krivý

Netherlands, where we lost ourselves in the concept of cultural creative clusters. It was evident that Polis prided itself on fusing academics and place. The new year brought a new city. There was not a more appropriate place to study the rise and fall of urbanity than in **Manchester**.

Here in **Tallinn**, a completely new programme consisting of design, typomorphology and literature is on the agenda. It is a departure from the other three universities, and certainly a challenge. The city itself also serves as a new laboratory, a lesson we are constantly reminded of.

Optimism aside, Polis is a once-in-a-lifetime experience. While it is certainly not for everyone, it definitely is unforgettable.

* **POLIS Urban Cultures**

Brüsseli Vabaülikool Belgias, Tilburgi Ülikool Hollandis, Manchesteri Ülikool Inglismaal ning Eesti Kunstiakadeemia pakuvad üheaastast linnaurimusega tegelevat magistriprogrammi, mille välitel tegeletakse sotsiaalteadustega (kultuuri- ja rekreatsiooniuuringud), kunsti, disaini ja arhitektuuriga, linnateooriate ja linna- planeerimisega, kultuuriturunduse ja -korraldusega. Huvilised leiavad infot aadressil www.polismaster.eu.

Lubage tutvustada!

KES VÕI MIS ON B210?

b210, vabakutseliste stuudio

b210 on **loomeinimeste kooslus**, keda seob omavahel jagatav tööruum projekteerijate maja B-korpuse teisel korrusel. "b210" tähistab üheaegselt nii füüsilist ruumi - kabinetti ruuminumbri b210 - kui ka inimesi, kes selles ruumis töötavad. b210 asutajaliikmete ühiseks taustaks on arhitektuuriõpingud Eesti Kunstiakadeemias: 2010. aasta kevadel magistritööd kirjutanud tudengid otsustasid leida mugava ja inspireeriva keskkonna ühiseks töötamiseks. Mõni aeg tagasi, märtsis 2011, pidas b210 oma esimest sünnipäeva.

b210 on olnud kooli lõpetamisele järgnenud arenguetapp: vahetasand kooli ja professionaalse arhitektikutse vahel. Omalaadne õppeprotsessi jätk koos õppimisformaadi vahetusega. Meie tegevust võib vaadelda kui enese proovile panemist: soovi ellu viia enda visioone ning katsetada, millega ja

kui laiahaardeliselt omandatud haridus ja silmaring tegeleda võimaldavad.

foto: Kadri Klementi

Sisult on b210 **töömeetodite katselava**, mis põhineb erinevate distsipliinide vahelisel koostööl. Milline on tulemus, kui ühe projekti kallal töötav koostus on tavapärasest oluliselt suurem, koondades korraga kuni kümme mõtlejat? Milliseks kujuneb tööprotsess, kui hierarhiaks on tasapinnaline, veidi anarhiline superdemokraatia, kus igaühel on võrdne sõnaõigus? Kas koostöövorm, mille puhul iga uue projekti tegemiseks moodustub uus töögrupp, mis tihti koondab lisaks arhitektidele inimesi teistestki valdkondadest (kes pole kunagi varem sellises formaadis üksteisega koostööd teinud), saab toimida? Kokkuvõttes võib täheldada, et taolised katsetused on võimaldanud läheneda igale uuele projektile värselt ning keskenduda lõpp-resultaadi asemel protsessile.

Töömeetoditest tulenevalt on b210 **vahetuva kooslusega ruum**, keda seob ühine sõpruskond. Koostus on alati **avatud uutele kaasamõtlejatele**. b210st võib leida arhitekte ja linnaaktiviste, kohata nii maastikuarhitekti, sisearhitekti, filosoofi, klaasikunstnikku kui ka arhitektuurirestauraatorit - neist mitut ühes isikus. Tegelikult pole toodud loetelu kaugeltki täielik ning samuti mitte

koostust defineeriv. Eelkõige peame oluliseks tekkivat ideeringlust. Väärtustame tõsiasja, et b210 liikmed mõtlevad sõltumata omandatud erialast sarnases suunas ning on võimelised leidma ühiseid mõttetaseteid mitmete teiste loomekoostlustega, mis avab võimalused veelgi ulatuslikemateks koostööprojektideks. Erinevates ettevõtmistes oleme koostööd teinud näiteks Linnalabori, Maastikuarhitektuuri Galerii ja Telliskivi loomelinnakuga.

b210 senised tegemised varieeruvad arhitektuurivõistlustest (Rakvere Seminari tänava tüüpkorterimajade renoveerimise ideelahendus ning lineaarpark, Annelinna noortekeskus) linnaruumi käsitlevate kirjutiste (panus Põhja-Tallinna loomemajanduse uuringusse, tekstid ajakirja MAJA) ning linnainstallatsioonideni ("Lipud", "Kunstjärjekord", "Stardiloendus"). Kokkuvõttel võib väita, et tegeleme **ruumi sekkumisega kõikvõimalikes skaalades**: rattakultuuri propageerivast rattapontšode töötoast kunsti-kriitilise panuseni Tallinna merele avamise teemasse (installatsioon "Bassein") ning õpitu jagamiseni (mahulise planeerimise töötuba maastikuarhitektuuri tudengitele Tartus).

Koos tegutsemine eeldab reeglina füüsilise koostegutsemisruumi olemasolu. Kuid ruum, milles kokku tulla, sõltub üllatavalt vähe asjadest ega nõuagi erilisi investeeringuid. Sageli piisab mõttetihedusest! Kui täita ruum inspireerivate inimestega, tekivad ka ideed ning väljundid.

b210 seltskonda kuuluvad igapäevaselt Karin Tõugu, Aet Ader, Grete Soosalu, Kalle Komissarov, Kaidi Õis, Kadri Klementi, Mikk Meelak ja Liisi Napp. b210ga seotud tegemistes on osalenud Flo Kasearu, Andra Aaloe, Mari-Liis Saretok, Kaarel Künnap, Mari Hunt, Tõnis Arjus, Ott Alver, Sten Ader ja mitmed teised sõbrad.

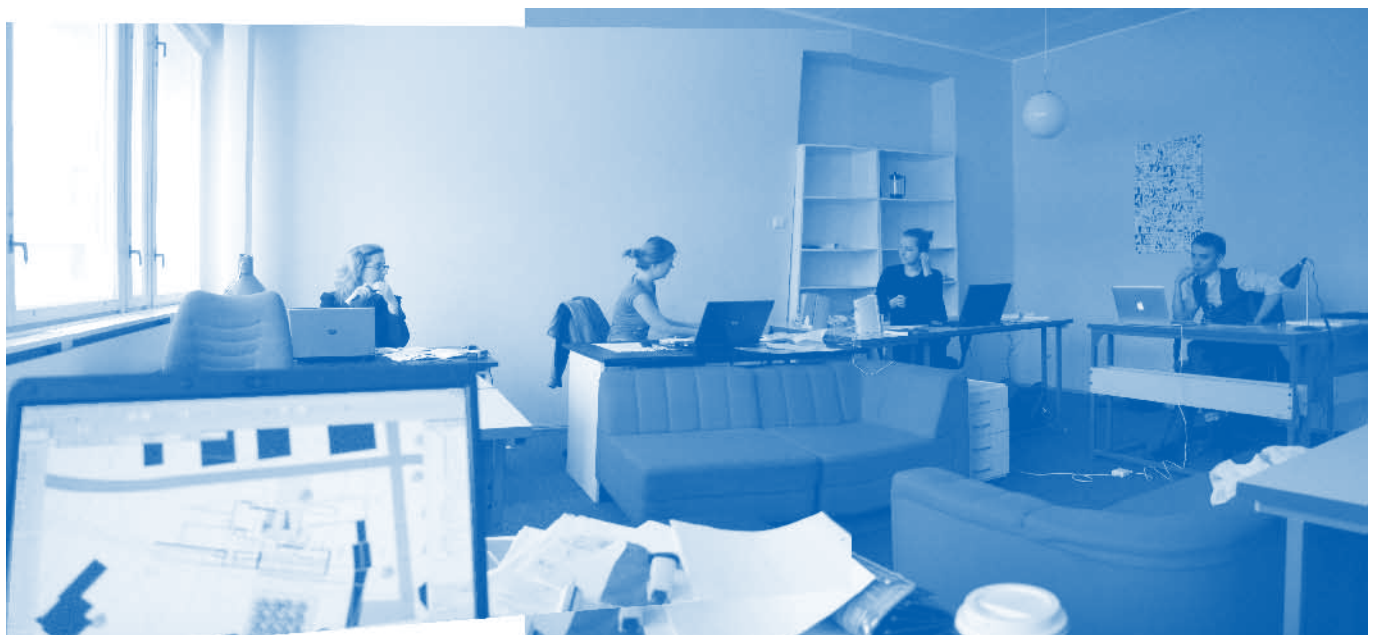

foto: Kaidi Õis

U-SÕNAUS JÄTKUB!

Innustununa president Ilvese algatusest, kuulutasime välja linnateooria sõnakonkursi, kus eestikeelseid vadereid otsivad järgnevad vaeslastest sõnad:

urbanistika

= linnateadus

urbanist

= linnateadlane

cityscape / townscape

= linnaruum, linnalaotus

streetscape

= tänavaruum, tänavalaotus, uulitsamaastik

shared space

= ühisruum, võrdse liiklemise ala

urban design

= linnakujundus

metropol

= suurlinn, linnastu

gentrifikatsioon

= keskklassistumine

mobility

= liikuvus

vernacular

= kohalik, pärismaine

rural landscape

= maamaastik, linnast väljas

suburb

= eeslinn, lähilinn

inkubaator

= haudla

Ootame nimekirja täiendusi! Võõrkeelsed täiendused või eestikeelsed ettepanekud saada aadressil teele@linalabor.ee. Hoiame eesti teaduskeelt!

SUURLINNA (VAIMU)TULED

Tauri Tuvikene, University College Londoni doktorant

Pärast seda, kui mõtlesin, et ei viitsi minna kõrvalmaja linnageograafia suurkuju Edward Sojat kuulama, ning ühele teisele ettekandele minnes kirusin, et sinna on hirmus raske ühistranspordiga pääseda, sain ma aru, mida tähendab elada suures linnas. **London**. Suurim linn Lääne-Euroopas. Oma paljude maailmatasemel ülikoolidega teaduse tõmbekeskus. Kahekümne viie minuti raadiuses toimub siin palju.

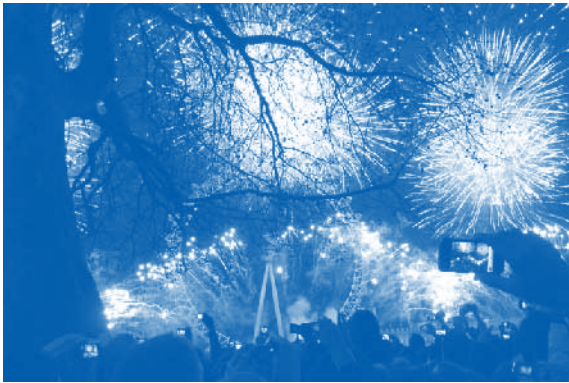

foto: Tauri Tuvikene

Olen nüüdseks juba seitse kuud olnud University College Londoni geograafia doktorantuuris. See aeg on olnud põnev ja samas keerukas ning väljakutseid pakkuv. *Challenging*, nagu nad ütlevad. Igal doktorandil on oma laud ruumis, kus on veel umbes 20 või rohkemgi lauda.

foto: Tauri Tuvikene

Laud ise on nagu raamatukogus (täpsemalt nagu Tartu Ülikooli raamatukogu teises saalis), st et mitte just märkimisväärne luksus. Aga vähemalt koht ülikoolis, kuhu saab tulla mis tahes hetkel

ööpäevast ja mis tahes päeval. See ruum on meie mikrokosmos, teadmislööme labor, kus lisaks lugemisele ja arvuti toksimisele äsjatekinud mõtteid arutatakse. Ja raamatuid vahetatakse. Peale selle toimuvad geograafia osakonnas inimgeograafia lõunaaja seminarid (*lunchtime seminars*). Samalaadsed on ka loodusgeograafidel. Nendes seminarides on kodust kaasa võetud söögi nosimise kõrvale võimalik kuulata mõne teadlase alles formeerumisjärgus ideid. Mõne aasta pärast võib neid aga lugeda uuest teadusturdvast raamatust või artiklist.

foto: Tauri Tuvikene

Doktoritöö tegemine UCL-s seisneb peamiselt lugemises ja kirjutamises. Ning mõtlemises ikka ka. Kursusi pole vaja teha. Kõik loengud või mis iganes töötoad/üritused/seminarid on puhtalt enda jaoks ja vastavalt huvidele. Aga doktoritöö peab kolme aastaga valmis saama, kohtudes vahepeal juhendajaga. Viimasega sain mina alguses väga sageli kokku: igal nädalal olid meil tunnised vestlused. Koormus oli nädalas umbes kaks raamatut lugeda, lisaks natuke artikleid ning siis temaga mõtteid vahetada. Nii said läbi töötatud mitmed raamatud, mida muidu riulis vaatasin ja mõtlesin, et võiks lugeda... Ja nagu igale korralikule teadlasehakatisele kohane, saab pikalt mõelda selle üle, kes ma olen ja mis on maailm... ehk mis on see teema, millega tegelen. Mida ma tahan teada saada? Miks keegi peaks sellest üldse huvituma? Ja sellepärast on hea, et saab viibida samas ruumis koos paljude teiste omasuguste doktorantidega, kes samade küsimustega maadlevad. Üks keerulisemaid küsimusi doktorandile on süütu küsimus "*So, what's your research about?*". Kui sa oma teemas nii sees oled, on raske leida otsa, kust seletamist alustada. Proovin siin oma teemat seletada.

Uurin **autostumist Eestis**. Mind huvitab protsess, kuidas Eestist on saanud autokasutaja riik. Selle kaudu püüan aru saada, mis on auto (ehk mis on see külgetõmme, mida auto omab, ja kuidas on võimalik alternatiive luua), ja lahti seletada kontseptsiooni „post-sotsialism“ (kuna samalaadne autostumine on toimunud kogu endise NSV Liidu ja Ida-Euroopa territooriumil). Kasutan näitena Tallinna ja vaatan viimase kahekümne aasta jooksul toimunud vaidlusi, kus auto on kesksel kohal olnud.

I Am a Monument, 2010. Maroš Krivý

Üheks juhtumiks, millega juba olen tegelenud, on **autorataste lukustamine tõkiskingadega**, mida linn enam teha ei tohi (samas Inglismaal on see tavapärane). See tõi välja nii omandi tähtsuse ühiskonnas kui ka auto kasutusvabaduse loomeprotsessi. Üheltpoolt sobitub minu uurimus linnageograafias liikuvuse uurimusse (*mobility*, eriti *car mobility* teema), kuid teisalt ka võrdlevasse linnaurimisse, mis rõhutab linnateooria rahvusvahelisust: lääne kontekstis loodud teadmine ei toimi kõikjal samamoodi ja linnateooria vajab ümbermõtlemist lähtuvalt erinevatest linnadest.

Esimeses pooles aitab mind minu peamine juhendaja, doktor Alan Latham, ja teises professor Jennifer Robinson. Mõlemad on väga nõudlikud isiksused. Lõppkokkuvõttes loodan, et minu uurimus pakub uudsust meetodi osas, kuna küllaltki väikeseid detaile kasutades (muidugi nendest väljapoole harutades) konstrueerin ühiskonna muutumise protsessi.

Aga nüüd lähen ja naudin kena kevadet. Linnud laulavad ja lapsed kisavad. Helikopter lendab reklaam sabas üle taeva. Huvitav, kes kontrollib õhus reklaamimist? Nagu ühele londonlasele kohane, lähen lähimasse parki jooksma.

ÜRITUSED

TULEMAS

igal laupäeval märtsist detsembrini
HopOn Art kunstibuss: ekskursioonid linnas
Tartu mnt 1 platsilt startiv kunstibuss viib huvilised igal laupäeval tutvuma erinevate kunstivaldkondade ateljeede, stuudiote ja tehastega. Toimuvad ka workshopid.

29. aprill - 28. august

Kunstinäitus "Üksi linnas"

Näitusel asetuvad omavahel dialoogi kaks Eesti 20. sajandi teise poole omanäolisemat linnamaalijat, kelle 1970.-1980. aastate looming kõneleb urbanistliku keskkonna erinevatest tajumisviisidest. Kuigi Ludmilla Siim (1938) ja Jüri Palm (1937-2002) kuuluvad sünniaastatelt samasse popkunstist ja hüperrealismist mõjutatud kunstnikepõlvkonda, võib öelda, et kumbki on oma suhtes linliku miljööga jõuliselt isikupärane - üks linnas. Lisainfo: www.ekm.ee/kumu.php

3. mai

Foorum "Avaliku ruumi planeerimine ja arendamine"

Kolmas Telliskivi Seltsi foorum keskendub linna

planeerimisele ja otsustele, mis määravad avaliku ruumi olemasolu ja selle kvaliteedi. Räägitakse, millistes küsimustes ja millal on kodanikel võimalus kaasa rääkida ning kuidas seda paremini korraldada. Modereerib arhitekt Toomas Paaver, esinevad oma ala juhtivad spetsialistid. Lisainfo: www.telliskiviselts.info

5. mai

Seminar "Tallinna laheäärsed planeeringud"

Seminari toimub kinos Sõprus, korraldab Eesti Arhitektide Liit. Lisainfo: www.arhliit.ee

5. mai

Välkloeng "Arhitektuur on mudel" ja Salto AB maketinäituse avamine

Arhitektuurikeskuse poolt korraldatavale välkloengule kinos Sõprus järgneb AB Salto maketinäituse avamine Arhitektuuri- ja disainigaleriis. Lisainfo: www.arhitektuurikeskus.ee

22. mai

Kalamaja-Pelgulinna tulevikumäng

Kalamaja päevade raames toimuv tulevikulinna mäng ja arutelu piirkonna ruumilise mitmekesisuse üle.

27. mai

Rahvusvaheline konverents "Cities for All – Tallinn for All"

Eesti Disainerite Liidu poolt korraldataval konverentsil arutletakse liikuvusega seotud küsimuste üle, tuuakse näiteid erinevate riikide liikuvusprojektide edulugudest või ebaõnnestumise põhjustest, ning teemaga seotud ühiskondlikust, majanduslikust ja keskkondlikust mõjust. Lisainfo: www.edl.ee/cities-for-all-tallinn-for-all

28. mai

Kunstibuss: linnamaastikud

Kunstibuss tutvustab EKA linnamaastike erialaga seotud kohti. (Vt HopOn Art kunstibuss eelmisel lehel).

2.-4. juuni

Eesti Planeerijate Ühingu õppereis Kihnu

Koos kevadega on saabumas planeerijate ühingu järjekordne õppereis, mille sihtkohaks on seekord Kihnu saar. Kihnu vallavalitsus on oma jõududega koostamas uut üldplaneeringut, sestap plaanime jõu ja nõuga kohapeale mõneks päevaks appi minna. Kuulame vallavalitsuse-poolseid ettekandeid, katsume ise nõu anda, teeme rühmatööd ja käime ekskursioonil. Lisainfo: www.planeerijad.ee

3.-5. juuni

Rahvusvaheline konverents Urban Semiotics: City As a Cultural-Historical Phenomenon

Lotmani päevade raames toimuv konverents keskendub linnasemiootikale, ettekandega esineb

mh ka prof Mark Gottdiener. Lisainfo: www.tlu.ee/?LangID=2&CatID=3486

TOIMUNUD

28. aprill

Töötuba "Kas avalikku linnaruumi saab muuta kestlikumaks arvutimängu abil?"

Töötoa korraldasid Eesti Maaülikooli maastikuarhitektuuri ja keskkonnakaitse osakonnad.

27. aprill

LIFT UP! 4: LIFT11 rambivalguses

Linnainstallatsioonide festivalile loodavate tööde autorid rääkisid MÄRZi projektiruumis neljas sessioonis oma teoste tekkelugudest ja taustasõnumitest *artist talk* formaadis.

15. aprill

TLÜ linnaökoloogia seminar

Urbaniseeruvus maailmas kerkib esile väljakutse tagada ökosüsteemiteenuste kättesaadavus linnas ja säilitada hea elukvaliteet linnaelanikele. Seepärast on üha olulisemaks muutunud linnaökoloogia uurimissuund, mis hõlmab lisaks loodusteadustele ka sotsiaal- ja majandusteadust ning annab sisendit linnaplaneerimise ja maastikuarhitektuuri valdkondadesse. Seminar andis ülevaate linnaökoloogia mitmekülgisusest ning tutvustas selle valdkonna tänaseid ja tulevikuarenguid.

14.-17. aprill

VIII urbanistika- ja linnamaastike päevad "Juhuslik urbanism"

Loe lähemalt Keiti Kljavini kokkuvõttest lk 10.

25.-26. märts

Planeerimishariduse konverents

Loe lähemalt Teele Pehki kokkuvõttest lk 11.

21. märts

Tallinna vabaihenduste ja Linnaplaneerimise Ameti teine ümarlaud avaliku ruumi teemal

Paar korda aastas toimival informatiivsel ümarlaul vaadeldi avaliku ruumi temaatikat laiemalt kui pelgalt kunsti paigutamist linnaruumi ning arutati Tallinna avaliku ruumi teemaplaneeringu võimalikkuse üle. Töörühm jätkab kohtumisi. Lisainfo: [Liisi Vähi liisivahi@gmail.com](mailto:Liisi.Vahi@liisivahi@gmail.com) Samaaegselt toimub Tallinna avaliku ruumiga seonduvate ettepanekute kaardistamine aadressil <http://www.tallinnayhendused.ee/cmtls/1/132>. Kaardistus aitab Linnaplaneerimise Ametil välja valida probleemse avaliku koha, millele Groeningeni planeerijad augustis toimivas töötoas lahendusi püüavad leida.

17. märts

LIFT UP! 3: trükise "Põhja-Tallinna

loomemajanduse uuring" esitlus

Trükise kokkuvõte lk 13.

2. märts

Infoõhtu "Tallinn Opening to the Seaside"

Damiano Cerrone tutvustas oma bakalaureusetööd, mis käsitleb Tallinna avamist merele. Materjalid on kättesaadavad siin: http://prezi.com/yll9_qseruxu/tallinn-opening-to-the-sea-side/

11.-12. veebruar

Töötuba "Koos kujundame linna"

Loe lähemalt Kärt Pilli kokkuvõttest lk 12.

10. veebruar

LIFT UP! 2: kohtumisõhtu Minna Hendrikssoniga

JUHUSLIK URBANISM

Keiti Kljavin, EKA urbanistika magistrant

Ei ole juhuslik, et kevadeti peetakse Eesti Kunstiakadeemias Urbanistika- ja linnamaastike päevi. 14.-17. aprillil tehti seda kaheksandat korda. 2011. aasta formaati kuulusid kaks päeva kestev konverents ettekannete ja avatud vestlustega Kanuti Gildi saalis, temaatiline näitus projektiruumis MÄRZ, programmiga kaasnevad õpitoad ja taktikalised ekskursioonid nädalavahetusel. Konverents küsis ruumilisi praktikaid koondava distsipliini piiride järele, nimetades teemaks juhust, millele omistati nii kirjanduslikke kui ka nähtamatuid tähendusi - **juhus** kui planeerimise vahend või vastand, entroopia omadus, kehalise arhitektuuri aspekt või hoopis viis, kuidas reaalsust fragmenteeritud osadena tajuda.

Erinevate paneelide lõikes kirjeldati linnaurimises kasutatavaid loovaid tehnikaid.

Klaske Havik Delfti Tehnoloogiaülikoolist esitles ühe kommunikatsioonikanalina kirjanduslikku silda, mis lubaks linnaplaneerijaid ja arhitekte elatud ruumi kogemuse juurde. Havik kirjeldab süstemaatiliselt võimalikku linnaruumipraktikat kirjanduslike kontseptsioonide kaudu, ta seob viimase triaadi ruumiliste paradoksides: aktiivne transkriptsioon planeerija ja ruumi vahel on nagu suhe lugeja ja kirjutaja vahel, kirjeldamine ehk ruumi vaatlus, millel on oma narratiiv ja karakterid ja abstraktne ning spekulatiivne ruumipraktika kui määramatus, reaalse ja kujutluse paradoksaalne suhe.

Uurija ja õppejõud **Alan Prohm** rõhutas, et iga teadmine on ruumiline - selle asemel

et uurida vorme, peaks uurima interaktsiooni. Protessuaalsus arhitektuuris ja maastikudisainis on aktiivne ja katseline, ruume tajutakse kujutletavate maabumispunktide (*landing site*) kaudu. See värske lähenemine pakub klassikalisele funktsiooni-mõistele alternatiivi.

Mitmetes ettekannetes kasutati näiteid kujutavast kunstist ja kirjandusest. Helsingi Ülikooli doktorant **Maroš Krivý** andis ülevaate juhuslikkuse tõlgendamisest kui modernistliku linnaunelma võõrutussüptomist kunstiajaloo. Lõpuks esitas Krivý põneva retoorilise küsimuse juhuslikkuse institutsionaliseerumisest. Kui juhusest saab planeerimise tööriist, siis milline on linnaruumi tulevik?

foto: Teele Pehk

Konverentsi ratsaväele lisasid mängulisust pausid muusikaga ja muusikata. **Andres Lõo** esitas prototüüpe popist ja rokist, masina kaudu juhuslikkuse alusel. Sama kategooria pärastlõunane ekvivalent oli eelmise põlvkonna avangardist **Leonhard Lapin**, kes esitas autobiograafilise luulepäeviku oma Tallinnast. Kui Lõo masina hääled olid süngelt värsked, siis Lapini luulel oli selge ajatuse pits, hoolimata tema elukohtade hulgast võis ettekande aastaks olla 2011 kõrval vabalt 1975 või 1995. Poesia sekkus kavasse kolm korda - **Jürgen Rooste**, **Klaske Haviku** ja **Nathan de Grooti** sulest. Viimane vastutas päevadele eelneva loovkirjutamise töötoa eest, mis oli sissejuhatus

foto: Triin Talk

pikemasse projekti nimega **Linnaepisoodid** (www.urbanepisodes.eu). Tõenäoliselt juhuslikult kõnetas madalmaalase projekt Helsingis resideeruva uurija

ja tõlkija **Lieven Ameeli** ettekannet, mis käsitles linna representatsioone modernistlikus kirjanduses. Nimelt muutusid töötoa käigus Tallinna erinevad objektid narratiivideks, lõhutud fragmentideks, millest igaüks on erinev linnaruumi mikroanalüüs.

Urbanistika- ja linnamaastike päevad ei ole ainult tubane üritus. Linnalaborandi **Kadri Vaheri** eestvedamisel käidi laupäeval Põhja-Tallinna loomemapaikade radadel, **Evelin Reimand** viis huvilised erandkorralise loaga müütilise Ülemiste järve äärde. Pühapäeval sõideti bussiga Tallinna äärealadele.

foto: Teele Pehk

Mitteteadliku *hommage'* ina eelmise aasta konverentsi teemale (sotsiaalne tänav) etendasid urbanistikamagistrandid Pikk 20 ees erinevaid argipäevaseid simulatsioone, kus nende juhulik, olmeline aines töötas kindla atraktsioonielemendina.

Korralduspealikud, urbanistika ja linnamaastike õppetoolide juhatajad professor **Panu Lehtovouri** ja **Katrin Koov** ning urbanistika doktorant **Lilia del Rio** iseloomustavad seekordsete päevade tegevust juhuliku, avatud ja loomingulisena. Tõenäoliselt ei saagi olla konkreetset seaduspärasust teemade valikus – nagu igal kevadel on uued tudengid, on ruumis ka uus hingamine –, kuid selgelt on konverents urbanistika ja linnamaastike õppetoolide nägu. Milline on see kahe aasta pärast, kui konverents saab kümneaastaseks?

PLANEERIMIS- HARIDUSE KONVERENTS

Teele Pehk, Linnalabor

25.-26. märtsil kogunesid Pärnusse planeerimisõppekavasid arendavate ülikoolide,

omavalitsuste ja planeerimisfirmade esindajad ning ruumilise planeerimise haridusest huvitatud. Paljuski oli tegu **Eesti planeerimisõppekavade arendamise projekti** (EPA) töökohtumisega, kus tutvustati senitehtut ja planeeriti tulevase tegevusi. Konverentsi tähtsinejane rääkis planeerimisteooria professor **Philip Allmendinger** Suurbritannia kogemustest planeerimishariduse ja -süsteemi reformimisel ning sajandivahetuse eel toimunud üleminekust regulatiivselt planeerimiselt ruumilise planeerimise suunal. Eesti killustunud olukorda kommenteeris professor vajadusega eri valdkondi paremini koordineerida ja integreerida, et tekiks tõhusamalt tervikpilt ruumilisest planeerimisest.

Läti ruumilisest planeerimisest ja ainukesest planeerimiserialast Läti Ülikoolis rääkisid **Peteris Skinkis** ja **Gunta Lukstina**.

Kohalike ekspertide ja ametnike sõnavõttudest jäi kõlama kogukonna tähtsus planeerimises. **Jüri Võigemasti** sõnastuses võrsub planeering kogukonnast, läbib planeerimisprotsessi ja vormub lõpuks dokumendiks.

Teisel konverentsipäeval toimunud **töötoad** keskendusid planeerimishariduse tuumainetele ja tulevaste planeerijate praktikakorraldusele. Üksmeelele jõuti selles, et tulevase planeerijaid võiks eristada geograaf-planeerijate, insener-planeerijate, arhitekt-planeerijatena ning praktika peaks toimuma nii kogukonnas (kas või mõne piirkonnaseltsiga avalikel aruteludel osaledes), kohalikus omavalitsuses töövarjuna või praktikandina osaledes ning planeerimisega tegelevas büroos joonestades. Sel moel saavad tulevased planeerijad tervikpildi nii planeerimissüsteemist kui ka selle puudustest.

Kuigi EPA-projekti eesmärgiks on jõuda 2011 sügiseks ülikoolidevahelise uue ruumilise planeerimise õppekavani, siis tegelikult jätkatakse praeguste ainete õpetamisega ja lisatakse paar uut, nt TLÜs kursus "Linnaplaneerimise projekt". Koostöö planeerija-eriala loomise nimel näib kõige rohkem takerduvat selle taha, et puudub ühene arusaam planeerija ametist. Kuna Eestis puudub puhtal kujul planeerimisharidus, siis tõstatisid konverentsil teravalt küsimused arhitekti ja planeerija kutsest, tööpõllu jagamisest ja sellest, kas seda on üldse vaja jagada. Need vaidlused jätkuvad kindlasti koostööprojekti edenedes, seda enam, et samad vaidlused käivad planeerija kutsestandardit koostavas töörühmas juba aastaid.

Konverentsi materjalid: www.lote.ut.ee/986065

KOOS KUJUNDAME LINNA

Kärt Pill, MTÜ KinnisvaraMagnaadid

Käesoleva aasta veebruarikuus said EMÜ üliõpilasesinduse ja MTÜ KinnisvaraMagnaadid eestvedamisel Maaülikoolis kokku aktiivsed linnakasutajad, et üheskoos leida lahendusi **liikumisprobleemidele Tähtvere linnaosas ja EMÜ linnakus**.

Eesti Maaülikooli õppehoonetest terviklikku linnakut ei moodustu - ülikoolihooneid eraldab Tallinn-Tartu maantee, puuduvad liikumiskoridorid. Linnakus asuvad peale ülikooli hoonete ka ärihooned (Tartu Näituste messihall, A Le Coq'i õlletehas ja kontorihooned) ning elamupiirkonnad. Kokku moodustub kaootiline kooslus, ülikoolis liigutakse vaid loenguruumide, ühiselamu ja autoparkla vahel. Tudengitel ei ole kohta, kus tekiks ühtekuuluvustunne.

Kõige parema lahenduse saavutamiseks tervikliku linnaku rajamisel kutsuti kokku äri sektori esindajad, kohaliku kogukonna eestkõnelejad, Tartu linnavalitsuse ametnikud ja maaülikooli tudengid ning õppejõud. Samuti kutsuti oma teadmisi jagama erialaspetsialistid, kes rääkisid alternatiivsetest liikumisviisidest ja avalikest ruumidest.

Suurimaid erimeelsusi tekitaks Tartu linnavalitsuse plaan, mille kohaselt rajatakse linnakut läbiv uus magistraal. Uue tee eesmärk on leevendada Tartu linna liikluskoormust ja suunata linnast eemale rasketransport. Hea lahendus linnale, esmapilgul halb linnakule. Arutelude tulemusena selgus, et kitsaskohti leidub ka mujal. Eelnevalt viidi tudengite vahel läbi küsitlus, millest selgus, et väga palju tudengeid tuleb kooli Annelinnast, aga bussiliiklus harv ja bussiajad ei klapi loengute algusaegadega. Samuti ei ole häid rattateid linnakusse, linnakus puuduvad vaba aja veetmise võimalused, söögikohad ja head liikumisteed hoonete vahel.

Arutelu tulemusel leiti, et Tartu linnavalitsuse **plaan rajada läbi linnaku magistraal** on pigem hea, kuna suunab ka Tartu-Tallinn maanteel liiklejad linnakust eemale. Selleks, et uus tee ei hakkaks linnakut lõhkuma, tehti ettepanek, et tee pannakse süvendisse ja vaba liikumine linnakus tagatakse üle magistraali sildade abil. Tartu linnavalitsusele tehti konkreetsemad ettepanekud bussiaegade sageduse ja kellaaegade kohta, ning samuti kaardistati jalgrataste linnakusse liikumise koridorid. Leiti, et linnak vajab südant, kus inimesed saaksid koguneda,

mõtteid vahetada ja ka lihtsalt aega veeta. Selle tarbeks **pakuti linnaku keskele välja suurem hoone** koos aula, söögi- ja teiste vaba aja veetmise kohtadega. Samuti kujundati linnakusse valgustatud liikumiskoridorid, jalgrataste parklad ja palju muudki.

Oli väga värskendav tõdeda, et ühe sihtgrupi soov muutus „meie sooviks“, seega konverentsi pealkiri „Koos kujundame linna“ õigustas ennast. Konverentsil jäi kõlama seisukoht, et me kõik saame ja oskame kaasa rääkida ümbritseva keskkonna kujundamisel, olenemata haridusest ja kogemusest. Leiti, et parim linnakujunduslik lahendus sünnib koostöös linnakasutajatega.

Projektimeeskond paneb hetkel kokku lõpplahendust koos lähtematerjalide, ettekannete ning ettepanekutega tulevase linnaku planeerimise jaoks.

LUGEMIST

TRÜKISED

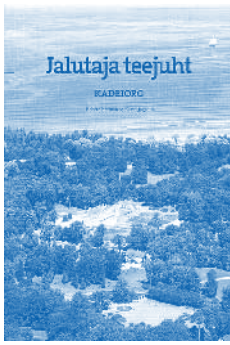

Linnalabor
“Söödav linn I”
Ülevaade Linnalabori 2008. aasta katuseaianduse katsest ning linnas toidu kasvatamise perspektiividest. Linna probleemidele otsitakse lahendusi aianduse kaudu. 2008. aastal Kunsti-akadeemia varikatusele

rajatud linnaaiale läheneti teaduslikult ja selgitati välja, kui turvaline ja tervislik on linnaliikluse lähedal toidu kasvatamine. Raamatus käsitletakse muuhulgas linnaaianduse rolli toidu-turvalisuse ning toitumise kvaliteedi tõstjana, linnaarengu soodustamisel ja kogukonnasidemete tugevdamisel ja keskkonnamõjude leevendamisel. “Söödav linn I” on kättesaadav Rahva Raamatu ja Apollo poodidest üle Eesti ning tellitav Linnalabori kodulehel www.linnalabor.ee.

Monika Eensalu, Tallinna Kultuuriväärtuste Amet
“Funktsionalistlik maja. Eramu ja väike kortermaja”
Tallinna tüüp maju tutvustava sarja uus raamat, mis keskendub funktsionalistlikele elamutele ja väikestele kortermajadele. Sarjas on varem ilmunud "Tallinna maja" ja "Lenderi maja".

Karen Jagodin, Robert Nerman
"Jalutaja teejuht: Kadriorg"
Järjekorras seitsmes jalutaja teejuht. Ajalooline Kadrioru piirkond laiub Tina-Raua asumist Lauluväljakuni, pakkudes üle 170 ajalooliselt, kultuurilooliselt või arhitektuurilooliselt silmapaistva objekti.

PÕHJA-TALLINNA LOOMEMAJANDUSE UURING

Põhja-Tallinna loomemajanduse uuring
Tallinna ettevõtlusameti poolt tellitud Põhja-Tallinna loomemajanduse uuringu tegeles Põhja-Tallinna (Kalamaja-Pelgulinna) loomemajanduse üksuste linnaruumilise kaardistamise, loomemajanduse toime

analüüsi, piirkonna inimeste, allhoovuste ja muutide uurimisega, koostöövõimaluste ning tulevikustsenaariumite väljatöötamisega. Suureks küsimuseks oli piirkonna fenomen. Uuringu töögrupi liikmed olid: Herkko Labi (Telliskivi Loomelinnak), Aet Ader ja Karin Tõugu (B210), Margit Argus ja Margit Aule (KAOS Arhitektid), Maria Hansar (Kultuurikatel), Priit Juurmann ja Yoko Alender (Arhitektuurikeskus), Ulrika Rosenblad, Maarja Saar ja Kadri Vaher (Linnalabor). Loetav netis: <http://issuu.com/linnalabor/docs/loomemajanduse-uuring>

Üleilmne Tallinn - Väike-Ameerika Hääle erileht
Väike-Ameerika Hääle erileht, mis kajastas 2010 kevadsemestril Linnalabori juhendatud praktikumi tulemusi. Kursusel „New Metropolitan Mainstream“ („Uus suurlinlik peavool“) uuriti, mil moel mõjutavad

üleilmastumisest tulenevad muutused meie igapäevast keskkonda. Praktikum tõi kokku linnaurimisega tegelevad üliõpilased - Tallinna Ülikooli linnakorralduse ning Eesti Kunstiakadeemia urbanistika- ja arhitektuuritendengid -, et üheskoos Tallinna linnaruum luubi alla võtta. Loetav netis: http://issuu.com/linnalabor/docs/yleilmne_tallinn

MEEDIA

Jätakuvalt ilmub erinevaid linnateemalisi sõnavõtte nii Sirbis kui ka päevalehtedes. 2011. aasta esimestel kuudel ilmunud artiklitest kerkisid esile mõned kesksed teemad - üldised linnaplaneerimisega seotud küsimused ja täpsemalt kodaniku roll planeerimises, tühermaad ja tänavad kui erinevad avaliku ruumi

vormid. Uue areeniga on välja tulnud Mürileht, mis alustas 14. numbris rubriigiga Linnaruum. Ootame huviga, kuidas see toimima hakkab.

Villem Tomiste / Eesti Päevaleht 25.04.2011

"Tahaks kauneid õiseid tänavaid"

Tomiste kirjeldab oma magistritöö sissevaatena valguse olulisust linnaruumis, täpsemalt Pirita teel.

Lea Stroh / Sirp 21.04.2011

"Linn ja linnakodanikud"

Vastukaja vastukajale - Lea Stroh püüab palju kõneainet tekitanud Enriko Talvistu sõnavõttu "Uue vana Tartu eest" söödavamaks muuta.

Anna-Liisa Unt / Mürileht nr 14, kevad 2011

"Parem tuvi katusel, vasem tuvi oksal"

Maastikueetikast ja ökoloogilisest disainist linnas kui väliskeskkonna võimalikult eetilise korraldamisest. Keskkne on välisruumi loomulikuma oleku poole püüdlemine, ootamatuteks looduslikeks protsessideks valmisolek. Tühermaad on loomuliku linnalooduse prototüübid.

Merle Karro-Kalberg / Sirp 15.04.2011

"Tühermaadest"

Artiklis vaadeldakse tühermaid kui potentsiaali ja poeetilist piiramata keskkonda. Tallinna pindalast 7% moodustavad tühermaad ja see tundub hõrenevas linnakeskkonnas olevat kõige jätkusuutlikum lahendus, mitte probleem.

Margit Mutso / Sirp 7.04.2011

"Tallinna idee"

Intervjuu Andres Alveri, Marten Kaevatsi ja Ott Alveriga EKA arhitektuuritendengite kursusetööde kogumiku "Tallinna idee" kohta. Arutatakse Tallinna tihendamise, sadamaala, miljöövööndi, elamuehituse, valglinnastumise, ühistranspordi ja Tallinna merele avamise temaatikat.

Tiit Sild / Sirp 1.04.2011

"Kes projekteerib Tartut?"

Vastukaja Enriko Talvistu artiklile "Uue vana Tartu eest". Uue rahvusvahelise arhitektuuri tekkimisest Tartusse ning kesklinna rohealada mitmekesistamise vajalikkusest.

Martti Preem / Sirp 18.03.2011

"Miks ei saa Tallinna planeerida nii nagu Helsingit?"

"[...] Avalikku huvi väljendavad piisava esindatusega seltsid, MTÜd, kogukonnad, avalik arvamus, huvigrupid, erialaliidud jne. Kohalikul omavalitsusel (KOV) on kohustus kaaluda avaliku huvi vastavust üld- ja riiklikule huvile, samuti jälgida seda, et avaliku huvi realiseerimine ei riiva ebaoproportsionaalselt erahuvi. [...]"

I Am a Monument, 2010. **Maroš Krivý**

Liisi Vähi / Sirp 11.03.2011

“Kunst linnaruumis”

Avaliku ruumi teemalisest ümarlauast Tallinna Linnaplaneerimise Ametis, avalikust ruumist ja kunstist linnaruumis.

Kadri Klementi / Sirp 11.03.2011

“Tänav – avalik ruum või liiklusteru?”

Tänavast kui avalikust sotsiaalsest ruumist, kus autod, jalgratturid ja jalakäijad oma õigusi taga nõuavad, kui üheaegselt kõige demokraatlikumast ja ebademokraatlikumast ruumist.

Andres Levald / Sirp 25.02.2011

“Sinilinnu püüdmine”

Ruumilisest arengust ja strateegilisest planeerimisest, mis peab olema suunatud uute tulemuste saavutamisele. Oluline on leida planeerimise käigus ühisväärtused ning tuua need avalikult esile.

Tauri Tuvikene / Postimees 17.02.2011

“Kodaniku soov linna plaanis”

Üleskutse uuele planeerimisrežiimile, kus kodanikud ja vabaühendused on aktiivsed osalised ruumilise arengu kavandamisel.

Triin Talk / Sirp 14.01.2011

“Ehitame sotsiaalmaad täis elamuid, siis tulevad põlluelanikud linna?”

Hipodroomi planeeringust Põhja-Tallinna kavandatud suurarenduste, linna sotsiaalmaade vähenemise ja valglinnastumise valguses.

LINNA- FOTO

Maroš Krivý, Helsingi Ülikooli urbanistika doktorant

One of the strategies how ego strengthens its value is by exposing itself to value radiating from a monument. Displaying itself for a photographic camera, a transient but exclusive relationship is

constructed between an ego and a sacred object. 'I am in front of a monument' becomes 'I am a monument'.

In the presented work, monuments represented on postcards were covered by mirror mosaiques. In this way, ego no longer needs photographic camera to construct a relationship with a monument. Instead, ego can merge into the setting and thus literally become a monument by simply looking at itself.

Framing and presentation of works approximates the well-known method how ego displays that it is a monument.

I Am a Monument, 2010. **Maroš Krivý**

